

СТАНОВИЩЕ

По процедура за придобиване на
образователна и научна степен
„Доктор”
Професионално направление: 8.2.
Изобразително изкуство
катедра „Книга и печатна графика“, НХА

**Тема: „Художествената илюстрация в България
от 40-те до началото на 90-те години на ХХ век.
Тенденции и явления”**

на Милена Радева Радева

от проф. д-р Бисера Вълева, СУ „Св. Кл. Охридски“

1. Дисертационният труд на Милена Радева е структуриран в следните части: Увод, пет глави, Заключение, библиография, списък с разгледани автори, списък с присъдени награди, списък с илюстрации, албум и каталог с биографични данни за художниците. Общият обем на текста е 260 страници, като всички приложения, следвайки изискванията на академичното писане, са извън него. Приложенията подкрепят основните съждения в текста и са базата, върху която се изгражда както тезата на труда, така и развитието на научно-изследователската работа на докторантката. Трудът съдържа необходимите елементи на докторска дисертация. Изводите са коректно определени. Добро впечатление прави библиографията състояща се от 1147 източника – основно на кирилица.

2. Целите, предметът, и основните задачи на дисертационния труд са интелигентно формулирани и определени.

3. Предметът и изследователски фокус на докторантката е навременен и важен за историята на изкуството на книгата в България, по-специално за периодизацията на художествената илюстрация в посочения, нееднозначен времеви отсек.

4. Като постижение в докторския труд на Милена Радева може да бъде отбелязано изследването, периодизацията и впечатляващия брой проучени автори в IV глава „Творческа свобода и многообразие от стилове (1969-10 ноември 1989)“. Тази глава се състои от 69 стр., втора по обем в труда, и проблематиката ѝ, безспорно, представлява подчертан интерес за докторантката. Периодът е непосредствено след „драматичното десетилетие“ (по Д. Аврамов) в българското изобразително изкуство, което пряко повлиява формално и съдържателно всички негови видове и жанрове, а в конкретния случай, българската илюстрация. За този немалък период от 20 години, като една от основните тенденции, Милена Радева отбелязва освобождаването от конкретиката на литературата. „Композициите стават по - фантазни и условни, но не губят връзката с реалността, а я видоизменят.“ (173стр.) Изтъкнат е процесът на навлизане и утвърждаване на автори, които впоследствие окончателно формират облика на българската илюстрация като Ив. Кьосев, Ив. Гонгалов, Л. Диманов, Р. Скорчев, П.Чуклев, Н. Стоянов, И. Йовчев, Ив. Кожухаров и др.. Конкретно се отбелязва продължението на развитие на творчеството на Ал. Поплилов и Л. Зидаров. Друга тенденция, върху чиято основа докторантката прави изводите си, е относителната свобода и промяната на визуалния знак в детската илюстрация. За този период Милена Радева отбелязва и новите пластични търсения в посока на асоциативност и метафоричност повлияни от непосредствения досег с продукцията на различни издателства като чешки, словашки, полски, унгарски и др. или както тя отбелязва на стр. 186 „Илюстрацията балансира (вече) между личното творчество на художника и писателя.“ За установяването на такава тенденция са проучени много специализирани литературни източници, включително впечатляващ брой заглавия от периодичния печат, както и са аргументирано цитирани голям брой български илюстратори и художници занимавали се с илюстрация.

5. Изводите в изследването не са обособени в отделен текст, а са имплицитни в целия труд. Част от тях са синтезирани в заключението. Във всяка глава има водещи изследователски обобщения, като например в IV глава е изведена и анализирана връзката между илюстрацията и възможностите на полиграфията, което дава отражение в негативен аспект върху качествата на отпечатаните в периода книги.

6. В труда е приложена смесена и интердисциплинарна методология. Тя включва – биографичен, културно-исторически, иконографски, иконологичен и формален метод, които доказват правилността на подхода и значимостта на критическото изследване.

7. Приносите в дисертационния труд са изведени в края на автореферата като най-съществен е този, който се фокусира върху използваните методи, чрез които „се постига анализ на основните принципи, явления, тенденции и характеристики, които оформят изкуството на илюстрацията във времевата рамка и вътрешната ѝ периодизация.“ (стр. 30 от Автореферата)

8. Чрез направените научни публикации (4бр.) в сборници от научни конференции на ЮЗУ (2016г.), НХА (2016г., 2015г.), ВТУ (2015г.), както и в специализиран периодичен печат - списание ВВС „Знание“, бр.78 (2016г.) и във в. „Култура“, бр. 21, 24, 34 (2016г.), резултатите от дисертационния труд имат необходимата популяризация в средата на специалистите в областта.

9. Към труда и автореферата биха могли да се отправят някои бележки в структурен и съдържателен аспект:

- Трудът би спечелил ако е фокусиран само върху периода отбелязан в заглавието;

- Има някои технически и фактологични пропуски, като например разместване на букви (съответстващи на фонетична клавиатура); на стр. 105 е отбелязана смъртта на Сталин като 1952г., (вместо 05.03.1953г.);

- На стр. 231-232, както и на места в текста имената от латиница трябва да бъдат преведени. Според изискванията за академично писане споменаваните имена на автори, произведения и т.н. трябва да са на кирилица, а по желание, в скоби, и на оригинален език.

- Авторефератът би трябвало да отразява структурата на основния текст. В случая текстът е обобщителен и не е разделен на частите на труда.

Тези бележки нямат за цел да омаловажат усилията на докторантката, а са насочени към едно прецизиране на впечатляващата изследователска работа и към по-доброто бъдещо развитие на труда.

10. Заключение

На базата на научно-изследователските резултати в представения труд „Художествената илюстрация в България от 40-те до началото на 90-те години на XX век. Тенденции и явления”, както и оценката ми относно приносите и научните публикации на докторантката, имам основание да смятам, че трудът има необходимите качества на дисертационен и да предложа на научното жури да присъди на Милена Радева Радева образователната и научна степен „доктор”.

проф. д-р Бисера Вълева
СУ „Св. Климент Охридски“
ФНПП, катедра “Визуални изкуства“

25.04.2017

София